

Raadsvoorstel

Opsteller

Borneman, Elske

Vergadering van

16 april 2024

Kenmerk

Z/24/066909 / D/24/135036

Portefeuillehouder

Jelmer Vierstra

Portefeuille

Energietransitie

Onderwerp

Toetsingskader grootschalige zonnevelden

Samenvatting

Het college stelt voor om een toetsingskader voor grootschalige zonnevelden vast te stellen, met als doel tijdelijk een duidelijk pakket van eisen en wensen te bieden aan initiatiefnemers en het vergunningverleningsproces te stroomlijnen. Dit kader is een concretisering en actualisering van bestaand beleid. Het borduurt voort op het Afwegingskader grootschalige duurzame energie (2021), raadsbesluit Gebiedskeuze voor grootschalige windenergie (D/22/080193) met daarin opgenomen onderdeel Snel aan de slag met zon-op-land in Barwoutswaarder. Het beoogt bij te dragen aan duurzame energiedoelstellingen en de regionale energiestrategie. Het kader behandelt onder andere ruimtelijke, water- en bodemaspecten, financiële participatie en technische vereisten. In dit voorstel wordt ook aandacht besteed aan knelpunten zoals netwerkcapaciteit en de wens voor meer integrale afstemming. Ook wordt verwezen naar recente beleidsontwikkelingen vanuit de overheid. Financieel gezien heeft dit voorstel geen invloed op de gemeentelijke financiering. Het toetsingskader zal worden geïntegreerd in de nieuwe procedures van de Omgevingswet.

Gevraagd besluit

Het Toetsingskader grootschalige zonnevelden Woerden vast te stellen.

Inleiding

De gemeente streeft naar duurzame energieopwekking als onderdeel van het Nederlandse Klimaatakkoord, de Regionale Energie Strategie en vanuit de gemeentelijke doelstelling om energieneutraal te worden. De doelstelling meer concreet is om in 2030 minimaal 118-138 GWh duurzame energie op te wekken, waarvan 38-44 GWh uit grootschalige zonne-energie.

In Woerden zijn er al verschillende gebieden opengesteld voor de exploitatie van zonnevelden. De initiatieven worden getoetst aan het afwegingskader (2021) en losse raadsbesluiten. Dit toetsingskader is opgesteld om verduidelijking te scheppen over het huidige beleid en toekomstige aanvragen beter te kunnen bedienen.

Het toetsingskader is tijdelijk van aard en bestemd om op den duur vervangen te worden door een integraal toetsingskader waarin er breder wordt gekeken naar de opgaven in het landelijk gebied.

Participatieproces

Dit is een concretisering van het Afwegingskader. Ten behoeve van de snelheid heeft er daarom niet opnieuw participatie met inwoners plaatsgevonden.

Wat willen we bereiken

Met dit toetsingskader zorgen we ervoor dat;

- Initiatiefnemers een duidelijker pakket van eisen en wensen hebben waaraan een initiatief moet voldoen.
- Het proces van vergunningverlening soepeler en doelmatiger verloopt omdat initiatieven getoetst kunnen worden aan deze duidelijkere eisen en wensen.
- Er een bijdrage wordt geleverd aan de gemeentelijke doelstellingen en die van de regionale energiestrategie (RES).
- Er invulling wordt geven aan het Afwegingskader grootschalige duurzame energie (2021) en het onderdeel "Snel aan de slag met zon-op-land in Barwoutswaarder"(D/22/080193) van het raadsbesluit "Gebiedskeuze voor grootschalige windenergie" (D/22/078263)

Wat gaan we daarvoor doen

We stellen uw raad voor het voorliggende toetsingskader vast te stellen.

Argumenten

1.1 Nieuw zonneveldenbeleid is gewenst

De afgelopen periode zijn initiatieven en aanvragen voor zonnevelden behandeld op basis van het Afwegingskader (2021) en verschillende losse raadsbesluiten. Dit zorgde voor ruis en verwarring bij initiatiefnemers en de behandelaars van de aanvraag. Dit toetsingskader is dus vooral een verduidelijking en concretisering van al bestaand beleid. Daarnaast zijn er een aantal punten overgenomen vanuit de basisteksten van de VNG of geactualiseerd in verband met netcongestie.

1.2 Het nieuwe beleidskader zonnevelden geeft (meer) mogelijkheden om te sturen op de kwaliteit.

Het kader verduidelijkt en concretiseert het bestaande beleid. Hierdoor kunnen we meer van een initiatiefnemer eisen. Het document is onderverdeeld in eisen en wensen met de volgende thema's: Ruimtelijk, Water en bodem, Einde exploitatie, Financiële participatie en lokaal eigendom en Technisch. Door specifiek op de verschillende punten in te gaan, kunnen we meer verwachten van de initiatieven die bij ons binnenkomen.

1.3 Opheldering over de precieze locaties voor zonnevelden.

In de praktijk blijft dat er onduidelijkheid is over de precieze locaties waar zonnevelden op dit moment worden toegestaan binnen de gemeente, dit document zorgt voor opheldering. Dit stuk benoemt geen nieuwe locaties voor zonnevelden. Wanneer nieuwe gebieden worden opengesteld is het belangrijk dat de raad dan het besluit neemt om dit toetsingskader ook toepasbaar te maken op de nieuwe gebieden.

1.4 De voorkeurslocaties van de zonneladder worden gehanteerd.

De voorkeursladder wordt in dit document nogmaals benadrukt. De ladder geeft echter geen volgtijdelijkheid aan: om de klimaatambities te behalen is het noodzakelijk om gelijktijdig te werken aan zonne-energie binnen de verschillende treden. Bovendien zijn er op de andere treden al flinke stappen gemaakt de afgelopen jaren.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

1.1 De netwerkcapaciteit is voorlopig een beperkende factor.

We streven naar zo goed mogelijk gebruik van de duurzaam opgewekte energie. De mogelijkheid van netbeheerder Stedin om duurzaam opgewekte elektriciteit te kunnen verwerken is sterk afhankelijk van de (resterende) capaciteit van het midden-spannings-station. Zonnevelden moeten namelijk direct aangesloten worden op dit spanningsstation.

Netbeheerder Stedin is bezig met het opschalen van de capaciteit van de stations, maar dit zal nog tot 2029-2030 een belemmerende factor zijn. Als gevolg van de netcongestie is de aansluitmogelijkheid op het elektriciteitsnetwerk voorlopig beperkt. Landelijk en regionaal wordt stevig ingezet op de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Tot die tijd moeten initiatiefnemers slimme manieren verzinnen om hun elektriciteit zo optimaal mogelijk te benutten. Een van de mogelijkheden daarvoor is het direct koppelen van een zonneveld aan een afnemer. Wachten totdat de netcongestie opgelost is, is geen oplossing. De wachtrij voor een aansluiting wordt op basis van aanmeldingsdatum verwerkt. Dus hoe eerder een zonneveld op de wachtlijst komt, hoe eerder het kan worden aangesloten.

1.2 Dit is een tijdelijk toetsingskader, grote aanpassingen komen in het integrale toetsingskader

Omdat er vanuit de praktijk blijkt dat een duidelijk toetsingskader gewenst is, is het noodzakelijke om een aantal grote aanpassingen door te schuiven naar het integrale toetsingskader. Hierbij gaat het om:

- Concrete eisen en wensen voor een combinatie met andere opgaven en voorwaarden per gebied. De uitwerking vraagt interne afstemming met collega's van landschap, landelijk gebied en natuur. Zie hiervoor ook kanttekening 1.3.
- Garantiefonds zoals besproken in de motie van november 22. Door gebrek aan capaciteit is het eerder blijven liggen. Vanuit opwek van wind en zon kijken we gezamenlijk naar een manier om hier invulling aan te geven.

Let op, op dit moment is er niet voldoende capaciteit binnen het team energie om een integraal toetsingskader te gaan maken.

1.3 Dit is een tijdelijk toetsingskader, meer integrale afstemming is gewenst.

Om vaart te maken zodat dit kader kan helpen bij de naderende aanvragen, is dit stuk tot stand gekomen met minder integrale afstemming dan gewenst. Er is vanuit andere beleidsterreinen om input gevraagd en dit is beperkt meegenomen. Voor dit toetsingskader zijn kanttekeningem gevraagd van verschillende beleidsterreinen en de commissie welstand. Deze zijn met hen besproken en na afstemming zijn bepaalde aspecten wel of niet meegenomen. Hierdoor zijn onder ander extra voorwaarden toegevoegd voor landschappelijke inpassing zoals het maken van een gebiedsanalyse en eisen aan de omheining van het zonneveld.

1.4 Zonnebrieven Hugo de Jonge en een nieuw kabinet

Afgelopen zomer heeft de minister van Klimaat en Energie (Jetten) een brief uitgebracht over de voorkeursvolgorde van de opwek van zonne-energie en de wens om dit multifunctioneler aan te pakken. Op 26 oktober '23 heeft de minister van BZK (De Jonge) een brief uitgebracht waarin er verder wordt ingezoomd op de voorkeursvolgorde van zonnevelden. Allereerst wordt er meer aandacht gevraagd voor de treden 1, 2 en 3 van de zonneladder. Trede 4, de zonnevelden, gaat vallen onder een 'nee tenzij' regime. Onder een aantal voorwaarden kunnen er toch zon op veld opstellingen worden ontwikkeld. Hierbij gaat het om;

- AgriPV: combinatie opwek van zonne-energie en een substantiële agrarische functie
- Landbouwgronden die op basis van een bestuurlijk bindende afspraken in transitie zijn. Bijvoorbeeld gronden die in de toekomst een andere bestemming krijgen (woon-werk, recreatie of overgang naar natuur, of minder geschikt voor landbouwfunctie).
- Als de aanleg van zonneparken op de specifieke gronden betekenisvol bij kan dragen aan de vermindering van netcongestie of zorgt voor vergroting van een efficiënt netwerkgebruik.

De brief beschrijft verder dat dit in de provinciale verordening moet worden vastgelegd. De provincie Utrecht heeft aangegeven dat de RES-doelstellingen centraal staan. De provinciale verordening was op het moment van het versturen van de brief vanuit BZK in revisie en kan niet meer worden aangepast. De volgende revisie zal eind 2025 worden vastgesteld. Medio 2024 zal de Provincie Utrecht inventariseren wat nodig is. Op dit moment zijn de drie genoemde voorwaarden niet aan de orde in de Barwoutswaarder.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

De uitvoering van het nu voorliggende voorstel past binnen de in de meerjarenbegroting van het programma energietransitie en heeft daarom geen effect op de financiële positie van de gemeente. Voor het behandelen van de aanvraag betaalt de initiatiefnemer leges, die de kosten van de procedure dekken.

Het opstellen en uitvoeren van een integraal afgewogen toetsingskader past op dit moment niet binnen het jaarplan en de

capaciteit van 2024 en zal daarom niet op de korte termijn plaats vinden.

Communicatie

Het toetsingskader wordt op de gebruikelijke manier openbaar gemaakt via de gemeente website, de infopagina en via het digitale Gemeentebblad. Daarnaast zullen projectinitiatiefnemers op de hoogte worden gebracht per mail.

Vervolgproces

Dit toetsingskader ondersteunt het proces van principeverzoek tot Omgevingsvergunning. Dit stuk past binnen de nieuwe procedures van de omgevingswet.

Bevoegdheid raad

- Artikel 147 2^e lid van de Gemeentewet
- Artikel 108 1^e lid van de Gemeentewet

Bijlagen

1. Toetsingskader grootschalige zonnevelden (D/24/141458)
2. Raadsbesluit Toetsingskader grootschalige zonnevelden (D/24/141790)